

УДК 338.2:330.34:339.9](06)

Науменко Наталія,

к.е.н., доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
та управління проектами,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна
naumenko.ns@gmail.com

Захарчук Станіслав,

бакалавр другого курсу факультету міжнародних відносин,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна
pruch.de.dull@gmail.com

ОЗНАКИ «РЕГЛОБАЛІЗАЦІЇ» НА СВІТОВОМУ РИНКУ ТОРГІВЛІ

Глобальна торговельна система переживає тектонічні зрушення, які переорієнтують міжнародні ланцюги поставок на десятиліття вперед.

Наслідки та значні ризики серйозного й тривалого негативного ефекту війни в Україні відчутні у всьому світі. Зростання цін на продукти харчування та енергоносії, зниження конкуренції на світових ринках особливо негативно впливає на країни [1]. Існує загроза, що світова економіка розпадеться на торгові блоки.

Причиною цього слугують дві основні сили:

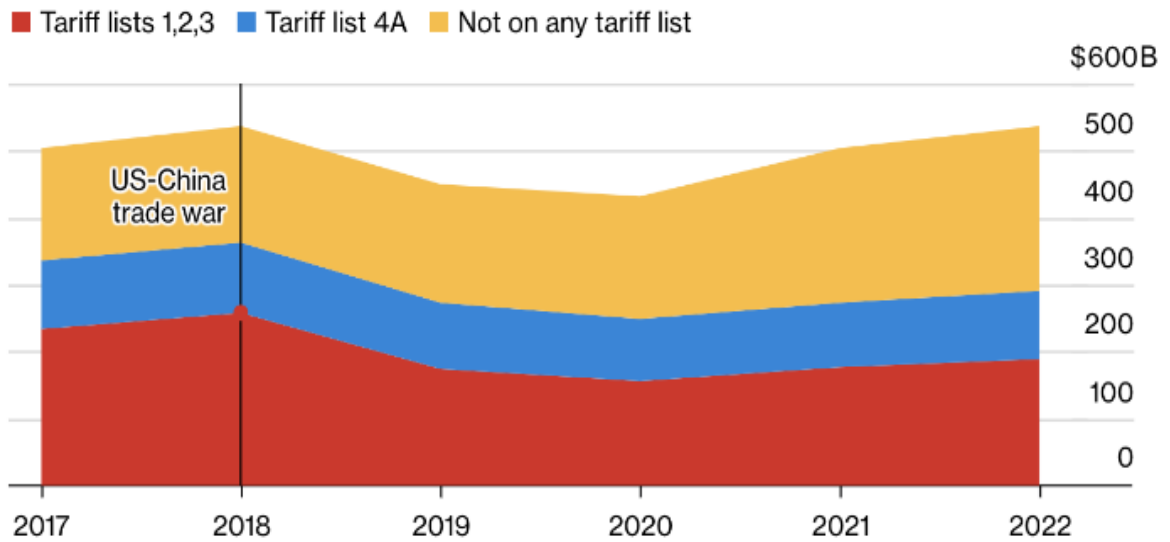
- компанії, налякані дефіцитом через пандемію, стрибками цін і перебоями в постачанні, зменшують залежність від однієї фабрики чи країни;

- Уряди (особливо в США та Європі) хочуть забезпечити доступ до ключових матеріалів, таких як напівпровідники та рідкоземельні мінерали, на випадок, якщо світова торгівля розколеться на геополітичні блоки.

Така трансформація, яку дехто називає «реглобалізацією», займе роки, і дані про торгівлю лише починають давати підказки про масштаби змін, а також про те, хто виграє, а хто програє. Ось **шість** індикаторів, за якими варто стежити, щоб зрозуміти наслідки цієї нової ери геостратегічної економіки [2]:

1. Глобалізація залишається стійкою. Попри розмови про занепад глобалізації, економічна інтеграція через транскордонну торгівлю продемонструвала неабияку стійкість під час війни, голоду та пандемії. За останні три роки частка світової торгівлі у світовому виробництві дещо зменшилася, але в цілому залишається у відповідності до історичних тенденцій. Згідно з нещодавнім аналізом ING Groep NV, принаймні з 2006 року не відбулося жодних значущих зрушень у траєкторії до більшої відкритості торгівлі [3].

2. Імпорт американських товарів з Китаю залишається нижчим за рівень, що передував торговельній війні [4]. Зростання геополітичної напруженості між Вашингтоном і Пекіном спричинило спекуляції щодо секторального розриву між найбільшими економіками світу. Хоча вартість американського імпорту китайських товарів і послуг у 2022 році досягла найвищого за всю історію показника, є ознаки того, що американські тарифи зміщують двосторонні торговельні потоки. Згідно з аналізом Чеда Бауна, старшого наукового співробітника Інституту міжнародної економіки Петерсона, минулого року імпорт американських товарів з Китаю, на які поширюються тарифи, впав приблизно на 14 % порівняно з рівнем 2017 року, що передувало торговельній війні [5].

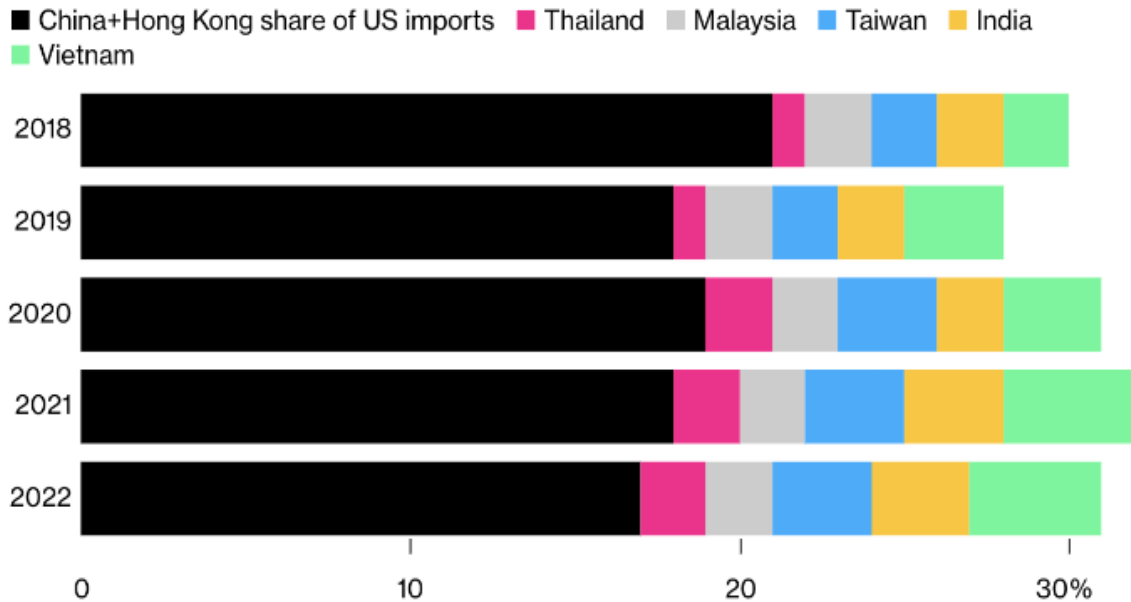
Рис. 1. Динаміка змін у двосторонній торгівлі між Китаєм та США в період активної фази торговельної війни протягом 2017-2022 років.
Джерело: за [2].

3. Диверсифікація торгівлі США. За останні п'ять років американські тарифи, експортні обмеження та субсидії переконали американські компанії диверсифікувати свій імпорт з Китаю. Загальна частка китайського імпорту до США знизилася приблизно на 3 % з 2018 року, коли колишній президент Дональд Трамп запровадив тарифи на тисячі китайських товарів. За цей час Китай поступився частиною своєї частки в загальному імпорті США іншим азіатським країнам-експортерам, таким як В'єтнам, Індія, Тайвань, Малайзія і Таїланд [5].

Тим не менш, китайські виробники, які прагнуть обійти американські мита і скоротити ланцюги поставок, відкривають підприємства у таких країнах, як В'єтнам, Таїланд і Мексика.

4. Трансатлантичний торговий зсув відбувся після того, як Джо Байден спрямував зусилля на покращення торговельних відносин з Європою, отже США стали більше залежати від імпорту з Європи, ніж з Китаю. Поворот відбувся після того, як США та Європа відклали мита на двосторонню торгівлю на суму 21,5 мільярда доларів США у 2021 році, призупинили суперечку щодо літакобудування, яка тривала з 2004 року, та розпочали переговори щодо скорочення

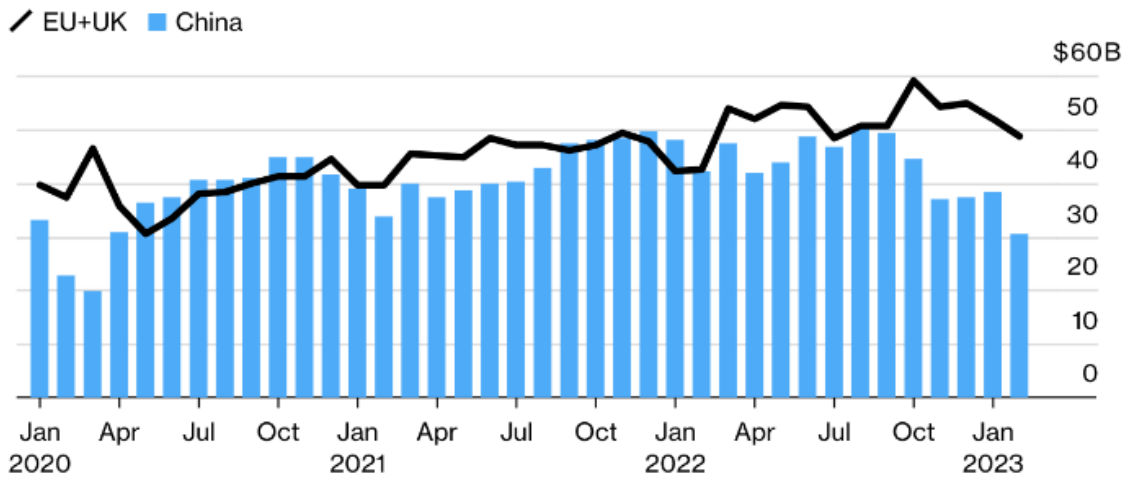
перевиробництва сталі та алюмінію. За останній рік вартість американського імпорту з Європи зросла майже на 13 %, тоді як імпорт США з Китаю збільшився лише на 6 % [6].

Рис. 2. Диверсифікація торгових потоків у 2018-2022 роках.

Джерело: за [2].

5. Глобальне виробництво смартфонів. Виробники смартфонів, такі як Apple Inc., працюють над тим, щоб зменшити свою залежність від Китаю, оскільки торговельна війна між Вашингтоном і Пекіном загострюється. За рік, що минув до березня, Apple потроїла свою виробничу присутність в Індії, випустивши iPhone на суму понад 7 мільярдів доларів США. Нині на Індію припадає близько 7% світового виробництва iPhone, а річні продажі в цій країні зросли до 6 мільярдів доларів США [7].

Рис. 3. Трансатлантична торгівля протягом 2020-2022 років.
Джерело: за [2].

Ще одним центром диверсифікації континентальної торгівлі в бік від Китаю є В'єтнам. Протягом семи останніх років контейнерний імпорт в'єтнамських меблів у США зріс на 186 %, порівнюючи зі зростанням такого імпорту з Китаю всього на 5 %. За даними Descartes Systems Group Inc, на В'єтнам зараз припадає половина всього обсягу експорту меблів із Китаю до США. Останнім часом замовлення на в'єтнамські меблі починають знижуватись через падіння світового попиту на споживчі товари.

6. Виробництво електромобілів. Не можливо оминути увагою ще один із найперспективніших напрямів світової торгівлі – виробництво та експорт електромобілів. Попит на даний вид продукції зростає щорічно, особливо в світлі наративів екологізації економіки та зростання обсягів відновлювальних джерел енергії. Китай став найбільшим експортером електромобілів після Німеччини. Цього року електромобілі та гібриди, що підключаються, складуть близько 40 % від загального обсягу поставок автомобілів в Китаї. Водночас, частка Європи у світових продажах електромобілів, за даними агентства Bloomberg [2], найімовірніше, зросте цього року, оскільки з'явиться більше моделей і послабляться проблеми з постачанням.

Список використаних джерел:

1. Цимбалюк І. О. Економіка війни та перспективи для України. *Together united: науковці проти війни*: збірник тез доповідей І Міжнародної благодійної науково-практичної конференції (Луцьк, 20 травня 2022 р.). Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) С. 131-133.
2. Світова торгівля змінює ланцюжки постачань: хто замінить китайський ширужиток. 2023 рік. *Мінфін*. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2023/05/08/105437938/> (дата звернення 11.05.2023 р.).
3. Trade Outlook 2022: Clogged supply chains won't hold trade back. *CPB World Trade Monitor*, ING, 2022. URL: <https://think.ing.com/articles/trade-outlook-2022-clogged-supply-chains-wont-hold-back-trade/> (дата звернення 11.05.2023 р.).
4. Науменко Н. С., Самарчук О. В. Стратегічні пріоритети впливу американо-китайської торгової війни на розвиток міжнародної торгівлі // *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Київ: Видавничий дім "Гельветика", 2020. Т. 31(70). № 1. С. 8-13.
5. Five years into the trade war, China continues its slow decoupling from US exports. The Peterson Institute for International Economics (PIIE), Chad P. Bown (PIIE). 2023 рік. // URL: <https://www.piie.com/blogs/realtime-economics/five-years-trade-war-china-continues-its-slow-decoupling-us-exports> (дата звернення 11.05.2023 р.).
6. Biden Wrings a Plan Out of a Reluctant Europe to Stand Up to China, Chad. *Bloomberg*. 2021 рік. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-06-15/biden-wrings-a-plan-to-stand-up-to-china-out-of-reluctant-europe> (дата звернення 11.05.2023 р.).
7. IDC Smartphone ODM Manufacturing Map, IDC, 2023. URL: <https://www.idc.com/promo/smartphone-market-share> (дата звернення 11.05.2023 р.).
8. Павліха Н. В., Цимбалюк І. О. Стратегічні перспективи трансформації фіскального простору під впливом мегатрендів. *Сучасні детермінанти фіскальної політики: локальний та міжнародний вимір*: збірник матеріалів ІV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 8-9 вересня 2021 року). Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 247 с. С. 129–132.